

The Shalem Fund
for Development of Services for People with
Intellectual Disabilities in the Local Councils
صندوق شاليم، لتطوير الخدمات
للأفراد ذوي الإعاقة العقلية
التطويرية في السلطات المحلية
פיתוח שירותים לאדם עם מוגבלות שכלית
התפתחותית ברשויות המקומיות

פרופ' ישעיהו (שייקה) הוצלר, המכללה האקדמית בוינגייט- זוכה אות ההוקרה לאנשי אקדמיה של קרן שלם לשנת 2015

האות הוענק לפרופ' הוצלר בשל קידום ופיתוח הידע האקדמי ואנשי המקצוע, יוזמות בתחום פעילות הגופנית והטמעת המודעות לחשיבותה עבור אנשים עם מוגבלויות שכליות ואחרות, במערכת החינוך ובפעילות פנאי.

לצפיה בסרטון על פועלו של פרופ' הוצלר, [לחץ כאן](#)

הטקס נערך במשכן לאמנויות הבמה ב - 19/11/15, לרשימת הזוכים המלאה [לחצו כאן](#).

מחקרים חדשים

עמדות הורים של בוגרים בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית כלפי סטטוס יחידאות/זוגיות של ילדם

פרופ' חפציבה ליפשיץ, חגית חגואל, ליהי ארגוב-גוטסמן ואיריס שחף, אוניברסיטת בר אילן

מטרות המחקר היו לבדוק האם יש קשר בין עמדות ההורים כלפי זוגיות ונישואין של יקיריהם לבין הסטטוס בו הם נמצאים, ובדיקת הסיבות לתופעת היחידאות של בוגרים בעלי מוגבלות שכלית, מזווית הראייה של הוריהם. במחקר השתתפו 38 נבדקים, משתי קבוצות: הורים לבעלי קשר זוגי והורים ליוחידאים. משתתפי המחקר נבדקו במתודה כמותית: העברת שאלוני עמדות כלפי זוגיות, נישואין ומשפחה בקרב ההורים, ובנוסף במתודה איכותנית: ראיונות חצי מובנים. במחקר נמצאו עמדות חיוביות יותר בקרב הורים למקיימי קשר זוגי בהשוואה להורי יחידאים כלפי הכנה לחיים אינטימיים כבר בתקופת ההתבגרות והלאה, אינטימיות, זוגיות, וסיוע ליחידאים למציאת בני זוג.

הידעת?
עד כה תמכה הקרן בעשרות מחקרים אשר ניתן לראותם בעמוד [מחקרים אקדמיים](#) אשר באתר הקרן.
בנוסף, באתר [מאגר כלי מחקר](#) שנעשה בהם שימוש במחקרים שקיבלו סיוע מהקרן.

נמצא כי קיימות עמדות חיוביות יותר באופן מובהק כלפי זוגיות בהיבט ההתנהגותי בקרב הורי נבדקים בעלי קשר זוגי בהשוואה להורי נבדקים יחידאים. מהראיונות האיכותיים עלה כי הורים למקיימי קשר זוגי יש יותר מסרים חיוביים/החלטיים מאשר להורי יחידאים. עוד נמצא כי הורים למקיימי הקשר הזוגי התמודדו טוב יותר עם הולדת ונוכחותו של ילדם בעל המוגבלות מאשר ההורים ליחידאים כבר מרגע היוולדו. הורים לזוגות בעלי מוגבלות שכלית גילו אקטיביות בכל הנוגע למציאת בן זוג וזאת לעומת הורי היחידאים, שגילו יותר פסיביות, אמביוולנטיות והצביעו על דיסוננס בכל הקשור לנושאים הנ"ל.

[למחקר המלא](#)

דו"ח הערכה מסכם לקורס "תקשורת ותקשורת חליפית תומכת" בעבודה עם אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית

ד"ר דנה רוט וחלי פרץ, בית איזי שפירא

מחקר זה מומן ונערך ביוזמת קרן שלם בשיתוף השירות בקהילה, האגף לטיפול באדם עם מש"ה.

הערכה זו הינה שיתוף פעולה בין הגורמים הבאים: קרן שלם, עמותת גוונים (שדרות) משרד הרווחה (מחוז דרום) ומכון טראמפ בבית איזי שפירא. מטרתה ללוות ולהעריך את הקורס: תקשורת ותקשורת חליפית תומכת שנערך בשנה"ל תשע"ה בשדרות לאנשי מקצוע בשילוב עם אנשים עם מש"ה. ההערכה ביקשה לבדוק האם הקורס השיג את מטרותיו ומהי התרומה הייחודית של הרכב הקבוצה להשגת מטרות אלה. דוח מסכם זה מציג את המסקנות לגבי שתי שאלות ההערכה שהוצגו לעיל וכן מתייחס לסוגיות נוספות שעלו במהלך הקורס ויוכלו לתרום בחשיבה ובתכנון של קורסים דומים בעתיד.

[למחקר המלא](#)

דיווחיהם של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית המתגוררים במסגרות הדיור השונות, על תופעת האלימות המילולית המופנית כלפיהם: ממדי התופעה, אפיוניה ודרכי תגובה.

פרופ' שונית רייטר, ד"ר נירית קרני – ויזר, אוניברסיטת חיפה.

המחקר נעשה בסיוע קרן שלם.

נושא האלימות הפך בשנים האחרונות לנושא התעניינות ומחקר בארץ ובעולם, בעקבות עלייה דרמטית באחוזי המקרים המדווחים בנושא בכלל, וכלפי אנשים עם לקויות בפרט. במחקר זה מבצעים חוקריו צעד חלוצי בנושא האלימות המילולית כלפי אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. המחקר מתמקד בתיאור ואיתור תופעת השימוש בביטויים של אלימות מילולית כלפי אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית המתגוררים בדיור קהילתי, דיור בבית המשפחה או דיור מעוני, כמרכיב משמעותי באינטראקציות חברתיות המעצבות ומשפיעות על חייו של הבוגר. עוד בדקו החוקרים מה תפקידה של המסגרת הדיורית: דיור קהילתי, מגורים עם המשפחה ודיור מעוני, כמציעה תמיכות עבור אוכלוסייה זו בהקשר לתופעת האלימות המילולית.

[למחקר המלא](#)

השירות הצבאי של אנשים עם מוגבלות שכלית: השפעתו על איכות החיים של הפרט והוריו ועל עמדות הסביבה כלפי אנשים עם מוגבלות שכלית.

ד"ר שירלי ורנר, האוניברסיטה העברית בירושלים.

המחקר נעשה בסיוע קרן שלם.

"שווים במדים" הינה תכנית ייחודית שפותחה במטרה לתת הזדמנות לאנשים עם מוגבלות שכלית לשרת שירות צבאי נורמטיבי ומשמעותי. מחקר זה הינו מחקר מלווה לתוכנית זו ולו שלוש מטרות עיקריות:

- (1) לבחון את ההשפעות של התוכנית ושל השירות הצבאי על חיילים עם מוגבלות שכלית, (2) לבחון את ההשפעות של התוכנית ושל השירות הצבאי על בני משפחתם של חיילים עם מוגבלות שכלית, ו-(3) לבחון את השפעות השירות הצבאי של חיילים עם מוגבלות שכלית על חיילים ומפקדים המשרתים עימם באותן היחידות.

ממצאי המחקר עולה כי לתכנית "שווים במדים" תרומות חיוביות עבור החיילים הלוקחים בה חלק, משפחתם, מפקדיהם והמערכת הצבאית וכן החברה כולה. באופן ספציפי, נמצא כי החיילים המשרתים בתוכנית מרגישים שהם משולבים חברתית, כמו כולם. בנוסף, נמצא כי ההורים רואים את התכנית כמשמעותית ומעורבים בפרוייקט.

[למחקר המלא](#)

עבודות גמר לתואר שלישי

db הבדלים הקשורים לגיל באינטליגנציה, מהירות עיבוד וזיכרון בקרב מבוגרים ומזדקנים בעלי מוגבלות שכלית בהשוואה למבוגרים בעלי התפתחות טיפוסית: נתיב מואץ או מקביל. [מורן צמח](#), אונ' בר אילן. [למחקר המלא](#)

db מסוכנות מינית, מסוגלות לעמוד לדין ואחריות פלילית של עברייני מין עם מוגבלות שכלית. [הלא משרקי](#), אונ' חיפה. [למחקר המלא](#)

פרסומים בארץ ובעולם

חויית הזוגיות כפי שעולה בסיפוריהם האישיים של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית

המאפיינים המשמעותיים וההשלכות של קשר זוגי, מנקודת מבטם של אנשים עם לקות אינטלקטואלית החיים בזוגיות. השוואה בין איכות חיים ודימוי העצמי של אנשים הנמצאים במערכת יחסים זוגית ובמערכת יחסים חברית מחקרם של פרופ' שונית רייטר ורן נוימן, אונ' חיפה, 2013.

המחקר נעשה בסיועה של קרן שלם. [למחקר המלא](#) באתר הקרן [לחץ כאן](#)

מאמר בנושא המחקר פורסם בכתב העת: "עיונים בשפה וחברה" לקריאת המאמר [לחץ כאן](#)

עמיתים כותבים

התאמות בעבודה לעובדים עם ובלי מוגבלויות

Lisa Schur, Lisa Nishii, Meera Adya, Doug Kruse, Suzanne Bruyère, & Peter Blanck, 2014

מטרת המחקר לבחון את ההשפעת העלות הנתפסת של התאמת תנאי עבודה לעובדים בעלי מוגבלויות על העסקתם. המחקר בחון גישות של עובדים עם ובלי מוגבלויות שקיבלו התאמות בתנאי העבודה, עמיתיהם ומנהליהם בשמונה ארגונים שונים בגודלם ואופיים. נמצא כי עובדים בעלי מוגבלויות הינם בעלי סבירות גבוהה יותר לבקש התאמות בתנאי העבודה, אך עבור התאמות אלו נמצאה עלות-תועלת שוות ערך להתאמות שביקשו עובדים ללא מוגבלויות. בנוסף, נמצא כי הגישות של עמיתים לרוב אינן שליליות כלפי עמיתיהם בעלי המוגבלויות שקיבלו התאמות. לבסוף, נמצא כי למתן התאמות ישנה השפעה חיובית על עובדים אחרים, אך רק כאשר העמיתים תומכים במתן ההתאמות.

המחקר פורסם לראשונה בכתב העת Human Resource Management, 53(4): 593–621 (2014), וסוכם בעברית באישור החוקר פיטר בלאנק.

המאמר סוכם בעברית ע"י **מכלול** – יח' הערכה ומחקר של קרן שלם, באישור החוקר.

[למאמר בעברית](#)

[למאמר באנגלית](#)

השתתפות בפעילויות פנאי קוגניטיביות כמנבא לתפקוד קוגניטיבי במבוגרים עם ובלי תסמונת דאון

פרופ' חפציבה ליפשיץ-והב, 2015

מטרת המחקר הייתה לבחון את ההשפעה של השתתפות בפעילויות פנאי קוגניטיביות על ביצוע במדדים קריסטליים ופלואידיים בקרב מבוגרים בעלי מש"ה. במחקר השתתפו 32 מבוגרים בעלי מש"ה קלה ובינונית, עם ובלי ת"ד (גיל כרונולוגי=55-25). המשתתפים דירגו את תדירות השתתפותם בפעילויות פחות קוגניטיביות (כספורט, אומנות, וריקוד), ובפעילויות עם גירוי קוגניטיבי גבוה (כמשחק קלפים, פאזלים, קריאה, שימוש במכשירים טכנולוגיים, והשתתפות בקורסים אקדמיים באוניברסיטה), בסולם של 1-5 (1 – פעם בחודש ו-5 – פעם בשבוע). מדדים קריסטליים כללו בדיקת שטף פונמי, מילים נרדפות, דימויים ומטאפורות מילוליות. מדדים פלואידיים כללו מבחן הפקת הומופונים, מבחן מטאפורה חזותית, מבחן מטאפורות חדשות ומבחן לתפקודים ניהוליים. ניתוחי רגרסיה בצעדים נמצא כי השתתפות בפעילויות פנאי פחות קוגניטיביות תרמה 18% רק לביצוע מבחני השטף הלשוני, ואילו פעילויות עם גירוי קוגניטיבי גבוה תרמו בין 18% ל-30% לביצוע כל המדדים הקריסטליים והפלואידיים דלעיל.

מאמר זה פורסם לראשונה בכתב העת Aging & Mental Health, יוני 2015.

למאמר המלא באנגלית [לחץ כאן](#).

עיצוב אוניברסלי והנגשה עבור ישראלים עם מוגבלות שכלית – דו"ח מסכם

ד"ר שירה ילון-חיימוביץ

The Burton Blatt Institute: Centers of Innovation on Disability at Syracuse University (BBI)

נכתב עבור ובשיתוף האגף לטיפול באדם עם מש"ה, משרד הרווחה והשירותים החברתיים, 2008.

החוק הישראלי לשוויון זכויות מגדיר את מושג ההנגשה, אך למרות זאת לרוב מתעלמים מהצורך לבצע הנגשה עבור בעלי מוגבלות שכלית. אחת ממטרות האגף לטיפול באדם עם מש"ה במשרד הרווחה הינה הסדרת זכויותיהם של אנשים עם מש"ה בחוק. לצורך כך משרד הרווחה וה-Burton Blatt Institute (BBI) הקימו פרויקט משותף במסגרתו התקיימה ועדת היגוי בה לקחו חלק בעלי תפקידי מפתח בתחום הזכויות וההנגשה לבעלי מוגבלויות בישראל. תחום ההנגשה והמודל האוניברסלי מתפתח במהירות, אך הוא מתייחס לרוב לאנשים עם מוגבלות פיזית או סנסורית. מטרת הדו"ח הנוכחי להעריך את הידע הקיים בתחום ההנגשה והמודל האוניברסלי ביחס לאנשים עם מש"ה, כולל המלצות ראשוניות.

תרגום הדו"ח המסכם בשפה בעברית הועלה לראשונה לקהילת הידע של האגף לטיפול באדם עם מש"ה.

התרגום מפורסם באתר קרן שלם באישורו של האגף לטיפול באדם עם מש"ה, משרד הרווחה והשירותים החברתיים.

הדו"ח תורגם לעברית ע"י **מכלול** – יח' הערכה ומחקר של קרן שלם.

[למאמר בעברית](#)

[למאמר באנגלית](#)

כיצד תופסים עובדים סוציאליים את הטיפול באנשים עם מוגבלות שכלית ועם מחלה פסיכיאטרית

ד"ר בני הזומי וד"ר שירלי ורנר, 2015

עובדים סוציאליים מהווים מנהלי טיפול עבור אנשים בעלי אבחנה כפולה של מוגבלות שכלית ומחלה פסיכיאטרית. המחקר הנוכחי בחן את תפיסת הידע והעמדות של עובדים סוציאליים, הכשרתם לטיפול באוכלוסייה זו ותפיסתם לגבי טיב השירות הפסיכיאטרי הניתן לאוכלוסייה זו. נמצא כי עובדים סוציאליים ברשויות מדווחים על רמת ידע נמוכה ביחס לעמיתיהם במסגרות הדיור, אך שתי הקבוצות דיווחו על קושי בשימוש בשירותי בריאות הנפש, בשל ידע מצומצם של הפסיכיאטרים באבחנה כפולה זו ודעות קדומות לגבי אוכלוסייה זו. המחקר מעלה חוסר הלימה בין שירותי בריאות הנפש וצורכי האנשים המתמודדים עם אבחנה כפולה, ועל כן יש מקום להרחיב את הידע של העובדים הסוציאליים והפסיכיאטרים בתחום.

המאמר פורסם בכתב העת "חברה ורווחה", לה, 1 (מרץ 2015).

להמשך קריאה [לחץ כאן](#)

השיגעון בקולנוע - השוואת מגמות, דימויים, תפיסות, ביטויים קולנועיים וחוויות של שיגעון בקולנוע ההוליוודי והישראלי

עמנואל שן,

בהנחיית פרופ' אריק רימרמן, אונ' חיפה, 2015

עבודת גמר לתואר שלישי

מחקר עסק בניתוח עומק השוואתי של שישה סרטים, מישראל ומארצות הברית בתקופות שונות, אשר עוסקים בשיגעון ומציגים דמויות עם קשיי תפקוד נפשיים החיות בקהילה וקיים לגביהם בעלילה היבט של אשפוז. שיגעון נתפס על פי פוקו (Foucault) כפקעת של תפיסות אמונות ודעות קדומות שהתפתחה במהלך מאות שנים, ובשיאה היוותה הצדקה להדרתם של מיליוני אנשים במהלך ההיסטוריה. עולם הקולנוע נתפס כמדיום המרכזי בהפצת תפיסות חברתיות כלפי אנשים עם קשיי תפקוד שונים, ובכללם סטיגמות.

המחקר בחן בצורה ביקורתית את מגמות הסרטים (מידת ההטיה שלהם ביחס לשיגעון) באמצעות שיטת ניתוח ייחודית שפותחה לצורך זה. כמו כן נותחו עלילות הסרטים והתסריטים, הבימוי, הדמויות להן מיוחס השיגעון ומכלול המרכיבים הקולנועיים המופיעים בהם (אייקונים, דימויים, מיזנסצנות, צילום, משחק, עריכה ומוזיקה) והמציאות החיצונית לעומת זו הפנימית של הגיבורים.

להמשך קריאה [לחץ כאן](#)

החוקר קיבל מלגת תזה מקרן שלם שעסקה בנושא : **המדיום והמסר - השפעת סרטים שהופקו על ידי ובהשתתפות אנשים המתקשים בתפקודם השכלי על עמדות וגישות של סטודנטים מתחומי העבודה הסוציאלית והחינוך המיוחד.** לעיון [במחקר המלא](#)

האם סוג המוגבלות קשור לסטיגמה המופנמת בקרב בני משפחה המטפלים באנשים עם אוטיזם, מוגבלות שכלית או מוגבלות פיזית?

ד"ר שירלי ורנר וד"ר קורי שולמן, 2015

המחקר בחן הבדלים במידת הסטיגמה המופנמת בקרב בני משפחה של אנשים עם אוטיזם, מוגבלות שכלית ומוגבלות פיזית בישראל באמצעות שאלון מובנה הכולל כלי למדידת סטיגמה מופנמת. הממצאים מעלים מבנה חד-ממדי של סטיגמה מופנמת, כאשר באופן כללי במחקר הנוכחי נמצאו רמות נמוכות יחסית של סטיגמה מופנמת בקרב בני משפחה, אך הן היו גבוהות יותר בקרב בני משפחה של אנשים עם אוטיזם. ממצאי המחקר מדגישים את החשיבות של תמיכה במשפחות של אנשים עם אוטיזם בכדי להפחית את רגשות הסטיגמה המופנמת שלהם. בנוסף, יש מקום לשכלל את הכלי הקיים על מנת שיצליח לתאר את המהות הרב-ממדית בעולם התוכן של סטיגמה מופנמת.

המאמר סוכם בעברית ע"י **מכלול** - יח' הערכה ומחקר של קרן שלם, באישור החוקר.

[למאמר בעברית](#)

[למאמר באנגלית](#)

מהמדף של מכלול - יח' הערכה ומחקר של קרן שלם

אתיקה מקצועית במחקר של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית

הקהילה המדעית דנה רבות על האופן בו יש לבצע מחקר אתי ומכובד בקרב אנשים עם מש"ה. חוקרים בוחנים הן את גישותיהם של אנשי המחקר, המטפלים והאנשים עם מש"ה בנוגע לאופן ההולם ביותר לשלב אנשים עם מש"ה במחקר אשר יכול להיות בעל השלכות חשובות עבורם ועבור החברה כולה. בתוך כך, ישנה התייחסות רבה, בייחוד מצד האנשים עם מש"ה, לכבוד כלפיהם ברמה הבין-אישית. כמו כן, ישנה התייחסות רבה לגישות השונות להשתתפות אנשים עם מש"ה במחקר ומידת התאמתן למדיניות זכויות בעלי מוגבלות ושמירה על זכויות אדם בכלל במחקר.

לעיון באסופת מחקרים העוסקים בסוגיה באתר קרן שלם [לחץ כאן](#)

תחום העוני בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית

בשנים האחרונות עולה הבנת החשיבות של מחקר והבנה של נושא העוני בקרב אנשים עם מוגבלות בכלל ואנשים עם מש"ה בפרט. מחקרים עד כה מראים כי קיימים קשרים מורכבים בין מוגבלות ועוני, ועל כן ישנה חשיבות רבה במחקר מעמיק בתחום. זאת ועוד, ידוע מזה שנים רבות כי לחשיפה לעוני ישנן השלכות על בריאות, צמצום הזדמנויות חיים, השפעה על רמת השכלה ושיעורי תעסוקה ועוד. כמו כן, מחקרים מראים כי משפחות בהן בן משפחה עם מוגבלות הינן בעלות סבירות גבוהה יותר להיכנס אל מעגל העוני ואף להתקשות יותר לצאת ממנו. בהתאם, חוקרים מעלים בשנים האחרונות את החשיבות של הפחתת חסמים בצבירת נכסים בקרב אנשים עם מש"ה כאמצעי לקידום רווחה כלכלית.

לעיון באסופת מחקרים העוסקים בסוגיה באתר קרן שלם [לחץ כאן](#)

תרשו לנו להציע לכם חברות?

עשו לייק לעמוד

הפייסבוק של קרן

שלם והצטרפו לקהילה

בת למעלה מ-4,500

חברים המעודכנים על

בסיס קבוע בכתבות,

עדכונים בתחום

המש"ה.

כנסים וימי עיון

עולמות נפגשים - סביבות מתחברות

הכנס הארצי ה-10 לשיקום של עמותת חומש

הכנס יערך בין התאריכים 14-15/03/2016, בכפר המכביה ברמת גן

לשליחת תקצירים לוועדה המדעית [לחץ כאן](#)

קרן שלם שותפה במימון הכנס.

כל הזכויות שמורות לקרן שלם ©

שד' מנחם בגין 5, בית דגן, 50200.

טלפון : 03-9601122 פקס : 03-9604744 מס' עמותה : 58-006-485-5

להסרה מרשימת התפוצה שלח [לנו מייל](#)